САД НАСТАВЉАЈУ ОПЕРИСАЊЕ ПО „МЕКОМ ТРБУХУ” РУСИЈЕ

Гасна омча „независности”

Следећи потез Вашингтона, предвиђа се, биће покушај изградње новог гасовода који би преко регионалног пакта ГУУАМ потпуно заобишао Русију и разбио њен „енер-гет-ски мо-но-пол”. Ка-кав ће би-ти Пу-ти-нов од-го-вор?

НАЦИЈА ПРЕС

Ру-си-ја је 2004. го-ди-не Евро-пи про-да-ла ве-ли-ких 157 ми-ли-јар-ди куб-них ме-та-ра га-са. Ана-ли-ти-ча-ри ука-зу-ју да, ипак, не мо-же би-ти ре-чи о пре-ко-мер-ном ис-цр-пљи-ва-њу из-во-ра, да би се одр-жао ви-сок при-вред-ни раст, за шта у по-след-ње вре-ме све че-шће оп-ту-жу-ју ру-ског пред-сед-ни-ка Пу-ти-на. О нео-сно-ва-но-сти тих оп-ту-жби го-во-ри и чи-ње-ни-ца да је Ру-си-ја са-мо у Евро-пу из-ве-зла 21,4 ми-ли-јар-де ку-би-ка ви-ше не-го што је те го-ди-не укуп-но про-из-ве-ла сво-га га-са! А не-што је, да-бо-ме, и са-ма тро-ши-ла. То ука-зу-је на ма-ло по-зна-ту чи-ње-ни-цу да Ру-си-ја, ра-ци-о-нал-но тро-ше-ћи сво-је из-во-ре, ре-ек-спор-ту-је ве-ли-ке ко-ли-чи-не га-са из сред-њо-а-зиј-ских зе-ма-ља бив-шег СССР-а. Ко-ри-сте-ћи сво-је стра-те-шке, ло-ги-стич-ке, на-уч-но-тех-но-ло-шке и ге-о-по-ли-тич-ке пред-но-сти, Ру-си-ја сва-ки тре-ћи ку-бик ко-ји про-да на свет-ском тр-жи-шту прет-ход-но под по-вољ-ним усло-ви-ма уве-зе из не-по-сред-ног окру-же-ња.

За-пад-но-е-вроп-ски и аме-рич-ки ин-сти-ту-ти и ана-ли-ти-ча-ри ука-зу-ју да та-ква ру-ска стра-те-ги-ја ду-го већ сме-та САД. Упра-во аме-рич-ко „охра-бри-ва-ње” по-кре-ну-ло је по-ку-шај ства-ра-ња пак-та ГУ-У-АМ (Гру-зи-ја, Укра-ји-на, Уз-бе-ки-стан, Азер-беј-џан, Мол-да-ви-ја). Ра-ди се о ре-ги-о-нал-ној ор-га-ни-за-ци-ји „под не-ви-дљи-вим па-тро-на-том САД”, а про-јек-то-ва-ни циљ је да се „спре-чи оку-пља-ње ре-пу-бли-ка бив-шег СССР-а око Ру-си-је”. Тач-ни-је, да се гру-пи-са-ње до-го-ди, али под кон-тро-лом Ва-шинг-то-на.

„Пут ка ак-ти-ви-ра-њу ГУ-У-АМ-а отво-рен је ни-зом ‚обо-је-них ре-во-лу-ци-ја'”, бе-ле-же ана-ли-ти-ча-ри. Упа-дљи-во је на-сто-ја-ње да се у но-вим га-сним тран-сак-ци-ја-ма за-о-би-ђе Ру-си-ја. Укра-јин-ски пред-сед-ник Ју-шчен-ко „под-стак-нут је” да ди-рект-но пре-го-ва-ра са Са-па-му-ра-том Ња-зо-вим, турк-мен-ским пост-со-вјет-ским вла-да-ром, о ди-рект-ној про-да-ји њи-хо-вог га-са Укра-ји-ни. Ју-шчен-ко је од-мах при-стао на ви-шу це-ну турк-мен-ског га-са (58 до-ла-ра) у од-но-су на ону ко-ју Турк-ме-ни-ма пла-ћа ру-ски „Га-спром”.

Ме-ђу-тим, кључ ма ка-квог турк-мен-ског из-во-за ка Укра-ји-ни опет др-жи Ру-си-ја. Ра-чу-на-ју-ћи на ве-ли-ке из-во-зне оба-ве-зе ко-је је Ру-си-ја прет-ход-но пре-у-зе-ла, као и на љу-ту ру-ску зи-му ко-ја огром-но уве-ћа-ва по-тро-шњу га-са, турк-мен-ба-ша Ња-зов је за-вр-нуо га-со-вод ка Ру-си-ји, ми-сле-ћи да ће Ру-си мо-ра-ти да по-пу-сте и пла-те це-ну ка-кву је он то-бо-же из-дej-ство-вао код Укра-ји-на-ца. Али попуштања није било. Ру-си су и без уво-за, усред ве-о-ма оштре и ду-ге зи-ме, одр-жа-ли сво-је из-во-зне кво-те и ис-пу-ни-ли уго-вор-не оба-ве-зе према страним партнерима. Ња-зов је нај-зад по-пу-стио, не-ма-ју-ћи за-пра-во дру-гих ре-ше-ња, а ком-про-мис је умек-шан уво-ђе-њем до-лар-ског ке-ша и у де-лу ко-ји је не-ка-да по-кри-ван „бар-тер аран-жма-ни-ма”.

Из ви-ше из-во-ра, пак, мо-же се чу-ти и про-чи-та-ти да је сле-де-ћа на-ме-ра САД у овом до-ме-ну из-град-ња та-ко-зва-ног „га-со-во-да не-за-ви-сно-сти”. Ра-ди се о по-ку-ша-ју да се но-вим га-со-во-дом, иако не-ра-ци-о-нал-ним и тех-нич-ки спо-р-ним, за-о-би-ђе Ру-си-ја и раз-би-је ње-на „мо-но-пол-ска по-зи-ци-ја”.

„Аме-ри-кан-ци по-ку-ша-ва-ју да му убе-ру цве-ће ис-под ње-го-вог соп-стве-ног про-зо-ра. Ка-кав ће би-ти Пу-ти-нов од-го-вор?” пи-та се је-дан ру-ски елек-трон-ски дво-не-дељ-ник, предвиђајући да ће Пу-тин „ћу-та-ти и ра-ди-ти свој по-сао, да-ју-ћи тихе и веома де-ло-твор-не од-го-во-ре”. <

(Јун 2005)

„ЊУС-ДЕЈ”: АМЕ-РИЧ-КА СТРА-ТЕ-ГИ-ЈА ОП-КО-ЉА-ВА-ЊА РУ-СИ-ЈЕ И БЛИ-СКОГ ИС-ТО-КА

Дво□стру□ки свод моћи

Сје-ди-ње-не Аме-рич-ке Др-жа-ве има-ју стра-те-ги-ју оп-ко-ља-ва-ња Ру-си-је и она се већ увелико спро-во-ди. Јед-на од истовремених ме-та те стра-те-ги-је на-ла-зи се из-ван Ру-си-је, или, тач-ни-је, ју-жно од Ру-си-је, све до Бли-ског Ис-то-ка. Бу-шо-ва ад-ми-ни-стра-ци-ја, ко-ја има још ве-ће пла-но-ве, са-да по-ку-ша-ва да скло-пи вој-не са-ве-зе и са зе-мља-ма дуж ју-жних гра-ни-ца Ру-си-је. Јед-на од тих зе-ма-ља је Гру-зи-ја. Али и дру-ге бив-ше со-вјет-ске зе-мље, као што су Укра-ји-на, Уз-бе-ки-стан и Кир-ги-зи-ја, ула-зе у сфе-ру аме-рич-ког ути-ца-ја. И све док је Пу-тин — као вла-дар зе-мље ко-ја је, ка-ко се чи-ни, крај-ње осла-бље-на ко-руп-ци-јом, ал-ко-хо-ли-змом и ни-ским на-та-ли-те-том — спре-ман да то-ле-ри-ше про-дор Аме-ри-ке у оно што Ру-си на-зи-ва-ју сво-јим „бли-ским ино-стран-ством”, САД ће оста-ви-ти Пу-ти-на на ми-ру. И не-ће му по-ста-вља-ти „су-ви-шна пи-та-ња” о на-чи-ну ње-го-ве вла-да-ви-не.

Ако САД, да-кле, ни-су за-ин-те-ре-со-ва-не за „про-ме-ну ре-жи-ма” у Мо-скви, ка-ко тврде њи-хо-ви ана-ли-ти-ча-ри, за-што је Ј̈ка Сем то-ли-ко за-ин-те-ре-со-ван за раз-ме-шта-ње вој-них ка-па-ци-те-та ши-ром Евро-а-зи-је?

Да би се до-шло до од-го-во-ра тре-ба са-мо по-гле-да-ти ге-о-граф-ску кар-ту. Од „но-ве Евро-пе” до цен-трал-не Ази-је и Па-ки-ста-на, САД гра-де свод мо-ћи из-над Бли-ског Ис-то-ка, с ци-љем да пот-пу-но оп-ко-ле ту област. То је глав-ни ин-те-рес аме-рич-ке спољ-не по-ли-ти-ке у 21. ве-ку: пре-и-на-ча-ва-ње, на овај или онај на-чин, ка-ко арап-ских зе-ма-ља, та-ко и Ира-на у за-ви-сне др-жа-ве по-пут Ав-га-ни-ста-на и Ира-ка.

Због „бор-бе про-тив те-ро-ри-зма”, ра-ди наф-те и „нео-кон-зер-ва-тив-не” иде-о-ло-ги-је, САД же-ле да бу-ду спрем-не да над-моћ-ном си-лом ин-тер-ве-ни-шу би-ло где у том ре-ги-о-ну. **<**

(Јун 2005)